

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему: **«Моделювання економічних процесів комерціалізації інновацій будівельних підприємств»** здобувача ступеня доктора філософії Долгополова Володимира Юрійовича з галузі знань 05 – “Соціальні та поведінкові науки” за спеціальністю 051- Економіка.

1. **Актуальність теми** дослідження зумовлена необхідністю підвищення економічної результативності та конкурентоспроможності будівельних підприємств в умовах трансформації ринкового середовища, обмеженості інвестиційних ресурсів, прискорення технологічних змін і зростання економічної невизначеності. Попри номінальне відновлення обсягів будівельної діяльності, реальні масштаби галузі залишаються суттєво нижчими за довоєнний рівень, водночас потреби у відновленні та реконструкції України формують значний довгостроковий попит. За таких умов інновації стають важливим джерелом створення економічної цінності, проте наявність інноваційного потенціалу не забезпечує автоматичного перетворення інноваційних рішень на доходи, додану вартість, ресурсну ефективність і конкурентні переваги. Специфіка будівельної діяльності посилює цю проблему, оскільки значна частина інновацій реалізується у формі удосконалення бізнес-процесів і проявляє економічний ефект через скорочення витрат, тривалості та ресурсомісткості проєктів. У зв'язку з цим актуалізується необхідність формування дієвого економічного інструментарію комерціалізації інновацій з урахуванням інвестиційних потреб, ресурсних можливостей, ринкової перспективності, очікуваної економічної віддачі та ризиків. Водночас наявні підходи не завжди забезпечують комплексне врахування взаємозалежності фінансових, інвестиційних, ринкових, ресурсних та організаційно-економічних чинників і їх сукупного впливу на результативність підприємства. Недостатня інтеграція результатів комерціалізації до стратегічного прогнозування та коригування управлінських рішень обмежує адаптивність будівельних підприємств до змін середовища. Додатковою проблемою є обмеженість статистичного інформаційного забезпечення оцінювання інноваційної активності галузі. Недостатньо опрацьованими залишаються питання економічної сутності комерціалізації інновацій будівельного підприємства, методичного обґрунтування інноваційних рішень на різних етапах їх життєвого циклу та інтегрального оцінювання результативності комерціалізації для формування адаптивної стратегії підприємства. Зазначене зумовлює актуальність теми, визначає логіку дослідження та спрямованість

його мети і завдань.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до пріоритетів державної інноваційної та цифрової політики України, визначених Законами України «Про інноваційну діяльність», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 526-р та від 31.12.2024 № 1351-р. Окремі результати дослідження використано під час виконання науково-дослідних і науково-прикладних робіт КНУБА, спрямованих на розвиток економічного та аналітичного інструментарію суб'єктів будівельного ринку, зокрема за темами «Розбудова сучасного аналітичного інструментарію девелоперського управління підрядним будівництвом» (№ 0115U000860) та «Розвиток управлінської взаємодії інституційних учасників девелоперських проєктів» (№ 0121U111793). У межах зазначених тем здобувачем розроблено економіко-аналітичні положення щодо оцінювання результативності комерціалізації інновацій та визначення адаптаційного стану будівельного підприємств.

3. Наукова новизна одержаних результатів.

У дисертації одержані такі наукові результати:

вперше:

– запропоновано підхід до вибору стратегії адаптації будівельного підприємства на основі інтегрального індексу стратегічної адаптації, що поєднує результативність комерціалізації інновацій із фінансовою стійкістю, ринковою позицією та організаційною гнучкістю підприємства і встановлює відповідність між значеннями індексу, типом стратегічної поведінки та складом інноваційного портфеля, забезпечуючи обґрунтований вибір оборонної, стабілізаційної, селективно-розвивальної або інноваційно-наступальної стратегії;

удосконалено:

– методичний підхід до інтегрального оцінювання результативності комерціалізації інновацій будівельного підприємства, який комплексно враховує інституційну, ризикову, ринкову, фінансову, інноваційну та поведінкову складові, передбачає їх нормування за пороговими й цільовими значеннями, ідентифікацію джерел даних та врахування мотиваційної стійкості як адитивного чинника, що забезпечує декомпозицію інтегрального результату за внесками окремих складових;

– науково-методичний підхід до економічного обґрунтування комерціалізації інновацій на етапах їх життєвого циклу, який пов'язує економічний ефект від внутрішнього застосування інновації з обсягами

проектного портфеля, враховує ймовірність проходження контрольних точок та передбачає поетапну реалізацію з можливістю масштабування після пілотного впровадження, що дає змогу обґрунтовувати економічну доцільність різних сценаріїв комерціалізації;

– *систему економічних стимулів комерціалізації інновацій будівельного підприємства*, яка орієнтована на внутрішні механізми стимулювання та формалізує їх вплив на приведений економічний ефект через чотири канали, доповнюючи його коефіцієнтом результативності стимулу для розмежування впливу на інвестиційне рішення та на економічний ефект від уже прийнятого рішення;

набули подальшого розвитку:

– *теоретичні положення щодо економічної сутності комерціалізації інновацій будівельного підприємства*, яку розкрито як наскрізний економічний процес трансформації власних або запозичених інноваційних рішень в економічну вигоду через їх зовнішню реалізацію чи внутрішнє застосування у будівельних проєктах із виокремленням зовнішньої, внутрішньої та партнерської форм;

– *теоретичні положення щодо стратегічної адаптації будівельного підприємства*, яку визначено як безперервний процес узгодження продуктової, ринкової, технологічної та організаційної складових діяльності зі змінами середовища, ресурсною базою та можливостями підприємства, з виокремленням ресурсної, компетентнісної, інформаційної та трансформаційної функцій і розмежуванням реактивної та проактивної адаптації.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Дисертація містить суттєво удосконалені наукові положення, які мають істотне значення для галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 051 «Економіка».

Теоретична цінність результатів дисертації визначається вагомістю внеску у розвиток спеціальності 051 «Економіка» у частині економіки будівельних підприємств та полягає у розвитку теоретико-економічних засад комерціалізації інновацій як чинника стратегічної адаптації підприємства. Уточнено економічну сутність комерціалізації інновацій як наскрізного процесу перетворення інноваційного потенціалу на економічну цінність, доходи, додану вартість і конкурентні переваги. Систематизовано фінансові, інвестиційні, ринкові, ресурсні, організаційні, інституційні та ризикові чинники, що визначають результативність комерціалізації та адаптаційні можливості підприємства. Розвинуто теоретичні положення щодо економічного обґрунтування інноваційних рішень з урахуванням їх

фінансової віддачі, ринкової перспективності, ресурсної забезпеченості, ризикової стійкості та потенціалу масштабування. Сформовано теоретичне підґрунтя поетапної комерціалізації інновацій на основі узгодження інвестиційних потреб, ресурсних можливостей, ринкових перспектив і очікуваних економічних результатів на різних етапах життєвого циклу. Розвинуто систему економіко-аналітичних уявлень щодо оцінювання результативності комерціалізації через інтеграцію фінансових, ринкових, інноваційних, ризикових, організаційних та мотиваційних характеристик. Уточнено теоретичні засади стратегічної адаптації будівельного підприємства як безперервного процесу узгодження його ресурсних, технологічних, організаційних і ринкових можливостей зі змінами середовища. Обґрунтовано взаємозв'язок результативності комерціалізації інновацій, адаптаційного потенціалу та стратегічної стійкості підприємства. У сукупності сформовано цілісне теоретичне підґрунтя розгляду комерціалізації інновацій як економічного механізму переходу будівельного підприємства від реактивного реагування на зміни середовища до проактивної стратегічної адаптації.

Практична цінність результатів дисертації полягає у можливості безпосереднього застосування розробленого економіко-аналітичного інструментарію для обґрунтування рішень щодо комерціалізації інновацій та стратегічної адаптації будівельних підприємств. Запропоновані підходи забезпечують комплексне оцінювання економічної результативності інновацій, їх ринкової перспективності, ресурсної забезпеченості, інвестиційної доцільності та ризикової стійкості. Їх використання дає змогу визначати пріоритетні інновації, обґрунтовувати джерела й параметри фінансування, послідовність реалізації та потенціал масштабування. Система економіко-аналітичних індикаторів формує інформаційну основу для моніторингу результатів комерціалізації та своєчасного виявлення відхилень від визначених орієнтирів. Інтегральний індекс стратегічної адаптації дає можливість оцінювати здатність підприємства узгоджувати інноваційні, інвестиційні та стратегічні рішення зі змінами ринкового середовища. Запропонований аналітичний контур забезпечує перехід від реактивного реагування до превентивного коригування параметрів комерціалізації та стратегічних рішень. Встановлено, що зменшення вартості програми завершення будівництва об'єктів загальним обсягом 21 млрд грн на 1 відсотковий пункт забезпечує економію 210 млн грн, що підтверджує потенціал внутрішньої комерціалізації інновацій як вагомого резерву відновлення та зміцнення фінансового стану підприємств.

5. Використання результатів роботи. Отримані результати використано в практичній діяльності будівельних підприємств для моделювання та економічного обґрунтування процесів комерціалізації інновацій. Застосування розробленого економіко-аналітичного інструментарію забезпечило комплексне оцінювання економічної результативності, інвестиційної доцільності, ринкової перспективності та ризикової стійкості інноваційних рішень. Використання моделей і системи економічних індикаторів сприяло підвищенню обґрунтованості вибору інновацій, параметрів їх фінансування та масштабування. Розробки також застосовано для прогнозування економічних результатів комерціалізації та оцінювання адаптаційних можливостей підприємств. Практичне використання результатів створило інформаційно-аналітичне підґрунтя для своєчасного коригування інноваційних та інвестиційних рішень.

Результати дослідження апробовано на матеріалах діяльності компанії ТОВ «Архітектурно-будівельні новації» (за даними публічної фінансової звітності за 2020–2025 рр. – див. Додатки Б, Г, стор. 2020-216) та «Інституту місцевого розвитку» (м.Київ – див.Додаток Д, стор. 217-218).

Практичне застосування результатів дисертаційного дослідження у діяльності ТОВ «Архітектурно-будівельні новації» забезпечило формування інструментарію діагностування та моделювання стратегічної адаптації підприємства до нестабільних умов функціонування. На основі розробленого індексу стратегічної адаптації здійснено комплексну оцінку результативності комерціалізації інновацій, фінансової стійкості, ринкової позиції та організаційної гнучкості підприємства. Встановлено зниження інтегрального значення SAI з 0,690 у 2023 р. до 0,248 у 2025 р., що дозволило обґрунтувати необхідність застосування оборонної стратегії адаптації. Проведений аналіз чутливості підтвердив стійкість отриманих висновків до зміни вагових коефіцієнтів, а перевірка альтернативних методів їх визначення засвідчила збереження загальної тенденції оцінювання. Розроблено цільові орієнтири відновлення результативності комерціалізації, фінансової стійкості, ринкової позиції та організаційної гнучкості підприємства. Практичне значення одержаних результатів полягає у створенні аналітичної основи для вибору адаптаційних рішень, визначення критичних параметрів відновлення та переходу підприємства від оборонної до стабілізаційної стратегії.

У практичній діяльності ТОВ «Фомальгаут-Полімін» (див. Додаток Д, стор.219-220) використано запропоновані здобувачем економіко-аналітичні підходи до оцінювання результативності комерціалізації інновацій та обґрунтування доцільності інноваційних рішень. Застосування розробленого інструментарію забезпечило комплексне врахування

фінансових, ресурсних, ринкових і ризикових параметрів реалізації інноваційних заходів. Використання показників NPV, IRR, EVA, строку окупності, а також сценарного та чутливісного аналізу підвищило обґрунтованість оцінювання економічної віддачі інновацій. Окремі положення дослідження застосовано для удосконалення адміністрування будівельних проєктів шляхом узгодження календарних, ресурсних, вартісних та організаційних параметрів.

У науково-аналітичній діяльності Інституту місцевого розвитку використано окремі науково-методичні положення дисертації щодо оцінювання результативності комерціалізації інновацій та стратегічної адаптації будівельних підприємств (див. Додаток Д., стор.217-218). Застосування системи взаємопов'язаних економіко-аналітичних індикаторів забезпечило комплексне оцінювання фінансової результативності, ринкової адаптивності, інноваційної активності, ризикової стійкості та організаційної гнучкості. Використання інтегрального індексу стратегічної адаптації створило аналітичну основу для моніторингу динаміки економічних параметрів і своєчасного коригування управлінських рішень. Практичним результатом стало посилення методичного забезпечення досліджень процесів комерціалізації інновацій та формування аналітичного підґрунтя для адаптації будівельних підприємств до змін економічного середовища

6. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів. Дисертація є самостійно виконаною науковою працею, у якій автором сформовано та обґрунтовано наукові положення, методичні підходи й практичні рекомендації щодо моделювання економічних процесів комерціалізації інновацій будівельних підприємств. Особистий внесок здобувача полягає у розвитку економічних засад комерціалізації інновацій, формуванні моделей їх економічного обґрунтування, оцінювання результативності, прогнозування та визначення впливу на стратегічну адаптацію підприємства. Отримані результати становлять особистий внесок здобувача у розвиток економічної науки за спеціальністю 051 «Економіка» та спрямовані на вдосконалення економіко-аналітичного забезпечення прийняття рішень щодо комерціалізації інновацій у будівництві. Основні наукові результати одержано автором особисто, що підтверджується 7 науковими публікаціями у фахових виданнях категорії «Б», з яких 4 є одноосібними. У наукових працях, опублікованих у співавторстві, особистий внесок здобувача визначено та відображено у відповідному переліку наукових праць.

Дисертаційне дослідження виконано на кафедрі менеджменту в будівництві Київського національного університету будівництва і архітектури під науковим керівництвом доктора економічних наук, професора Малихіної Оксани Михайлівни та кандидата економічних наук, доцента Молодід Олени Олексіївни. Наукові результати, положення та висновки, представлені в дисертації, отримані автором самостійно; використання результатів досліджень інших науковців здійснено з дотриманням принципів академічної доброчесності та належним посиленням на відповідні джерела. За результатами перевірки дисертаційної роботи на академічний плагіат (Strikeplagiarism) встановлено її самостійний характер (рівень коректних запозичень склав 5 %). Усі запозичені положення, ідеї та наукові результати належно атрибутовані. Дисертація є завершеною науковою працею, логічно структурованою та оформленою відповідно до чинних вимог до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

7. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

За результатами досліджень опубліковано 7 наукових праць у фахових виданнях категорії «Б», серед них:

- ✓ одноосібних – 4 (чотири публікації);
- ✓ публікацій, де співавтором у здобувача є одна особа – немає;
- ✓ публікацій, де співавторів у здобувача більше, ніж одна особа, - 3 (три) публікації). Згідно з підпунктом 1 пункту 8 в редакції Постанови КМ №507 від 03.05.2024 р. кожна така публікація у співавторстві, де авторів 3 та більше, - приймається як 0,5 публікації.

Тому здобувачеві з публікацій у співавторстві зараховуватиметься 1,5 публікацій у фахових виданнях. Отже, всього здобувачеві зараховуються 5,5 публікацій у фахових виданнях категорії «Б».

Крім того, здобувач має 2 праці апробативного характеру (тези доповідей на науково-практичних конференціях), одна із цих праць одноосібна.

8. Основні наукові праці, в яких опубліковані наукові результати дисертації.

Статті у наукових фахових виданнях України, які індексуються в міжнародних наукометричних базах:

- 1) Якимчук І. М., Долгополов В. Ю., Герасимчук Я. Л., Біденко Д. В. Тенденції економіко-управлінських аспектів діяльності підприємств у процесі комерціалізації інновацій. Містобудування та просторовий розвиток, 2025, (13), 803–817. DOI: <https://doi.org/10.32347/2786-7269.2025.13.803-817>

(Особистий внесок здобувача: обґрунтування моделей стратегій

комерціалізації інновацій (ліцензійної, партнерської, відкритої, імітаційної) та оцінка їх впливу на конкурентоспроможність підприємств.)

2) Долгополов В. Ю. Побудова внутрішніх організаційних механізмів комерційного впровадження інноваційних технологій. Містобудування та просторовий розвиток, 2026, (16), 526–537. DOI: <https://doi.org/10.32347/2786-7269.2026.16.526-537>

3) Долгополов В. Ю. Управління життєвим циклом інновації в умовах ринку: від розробки до реалізації. Формування ринкових відносин в Україні, 2025, 11(294), 56–68. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18853405>

4) Чуприна Х. М., Долгополов В. Ю., Микитченко Б. А., Тищенко М. І. Організаційно-структурна підтримка, командний менеджмент та контролінг життєвого циклу стратегічних ініціатив у будівельних підприємствах. Формування ринкових відносин в Україні, 2025, 3(286), 174–186. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2025_3_20

(Особистий внесок здобувача: обґрунтування системи показників стратегічного контролінгу та схеми контролінгу стратегічних ініціатив у будівельних підприємствах)

5) Долгополов В. Ю. Створення системи економічних стимулів для впровадження інноваційних продуктів і рішень. Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин, 2025, 2(56), 218–231. DOI: [https://doi.org/10.32347/2707-501x.2025.56\(2\).218-231](https://doi.org/10.32347/2707-501x.2025.56(2).218-231)

6) Долгополов В. Ю. Вплив комерціалізації інновацій на стратегічне управління підприємством. Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин, 2026, 1(57), 95–108. DOI: [https://doi.org/10.32347/2707-501x.2026.57\(1\).95-108](https://doi.org/10.32347/2707-501x.2026.57(1).95-108)

7) Петруха Н. М., Долгополов В. Ю., Микитченко Б. А., Мухін А. А. Джерела та структура стратегічних інновацій у будівельних компаніях з урахуванням принципів smart-менеджменту та концепції сталого розвитку у контексті сучасних управлінських практик. Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин, 2024, 2(53), 223–245. DOI: [https://doi.org/10.32347/2707-501x.2024.53\(2\).223-245](https://doi.org/10.32347/2707-501x.2024.53(2).223-245)

(Особистий внесок здобувача: класифікація джерел стратегічних інновацій у будівельних компаніях та обґрунтування їх взаємозв'язку з принципами SMART-менеджменту)

Наукові праці апробаційного характеру

8) Долгополов В. Ю. Засади діяльності в умовах комерціалізації інновацій // Програма круглого столу, 30 трав. 2023 р., м. Київ / Київський національний університет будівництва і архітектури, будівельний факультет,

кафедра менеджменту в будівництві. Київ : КНУБА, 2023. URL: <https://lnk.ua/FL4IPeGId>

9) Долгополов В. Ю., Гура О. Д. Економіко-управлінські засади комерціалізації інновацій та просування продукції будівельних підприємств у контексті науково-освітнього процесу // Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України : матеріали VIII Міжнар. конф., 12 листоп. 2025 р., м. Київ. Київ : Ліра-К, 2026. С. 627–628. URL: <https://repository.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3ee36dea-c2b0-4aa6-ab17-18bcc01dccc3/content>

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Долгополова Володимира Юрійовича *«Моделювання економічних процесів комерціалізації інновацій будівельних підприємств»*, яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам пп. 5, 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 та відповідає напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми КНУБА зі спеціальності 051 “Економіка”.

РЕКОМЕНДУВАТИ:

1. Дисертаційну роботу *«Моделювання економічних процесів комерціалізації інновацій будівельних підприємств»*, подану Довгополовим В.Ю. на здобуття ступеня «доктора філософії» (PhD) за спеціальністю 051 “Економіка” - до захисту.

2. Головою спеціалізованої (разової) вченої ради призначити – ЧУПРИНУ Юрія Анатолійовича, доктора економічних наук, професора кафедри менеджменту в будівництві Київського національного університету будівництва і архітектури.

Рецензентами призначити:

- доктора економічних наук, професора ШПАКОВА Андрія Васильовича, проректора з навчально-методичної роботи Київського національного університету будівництва і архітектури;

- кандидата економічних наук, доцента ЛИСИЦЮ (БОЛІЛУ) Надію Василівну, доцента кафедри економіки будівництва Київського національного університету будівництва і архітектури.

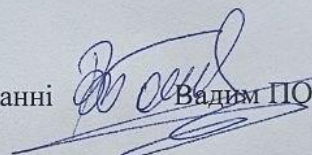
Опонентами призначити:

- доктора економічних наук, професора МАМОНОВА Костянтина Анатолійовича, завідувача кафедри Земельного адміністрування та геоінформаційних систем Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова

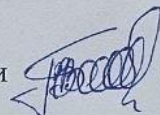
- кандидата економічних наук, доцента МАЛЬЦЕВА Максима Миколайовича, доцента кафедри економіки, обліку і оподаткування Приватного закладу вищої освіти «Східноєвропейського університету імені Рауфа Аблязова»

Рішення прийнято одногolosно («за» - 29 (двадцять дев'ять), «проти» - немає, «тих, хто утримались» - немає).

Головуючий на розширеному засіданні
кафедри менеджменту в
будівництві,
докт. технічних наук, професор

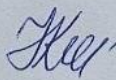
 Вадим ПОКОЛЕНКО

Секретар розширеного засідання кафедри
канд. економ. наук, доцент

 Вікторія ТИТОК

«Підписи професора Поколенка В.О. та доцента Титов В.В. засвідчую»

Вчений секретар КНУБА
к.т.н., доцент

  Микола КЛИМЕНКО